

4.

Hemmelig.

Tillæg 2 til indst. S X.

(1909)

Indstilling fra militærkomiteen angaaende anskaffelse af kikkertsigter for gevær.

I en forestilling fra departementet af 19de februar d. a. til nærværende komite udtales, at tilvejebringelsen af et hensigtsmæssig og feltmæssig brugbart kikkertsigte for armeens geværer i længere tid har staaet paa dagsorden saavel hos os som i andre lande, idet man allerede forlængst er kommet til erkjendelse af, at det først gennem optisk bevæbning af øiet vil være mulig at naa frem til en fuldt ud præcis enkeltmandsskydning, særlig paa de store afstande, og derigjennem tillige til en fuld udnyttelse af troppens skydefærdighed i sin almindelighed.

De første forsøg med anvendelse af kikkertsigter for gevær fandt hos os sted ved infanteriets skydeskole i 1905, hvor redaktøren af Norsk skyttertidende J. Enger — der gennem en række af aar havde været beskæftiget med denne ide, og som maa betegnes som den, der har reist spørgsmaalet hos os og fra først af har arbeidet sagen frem — fremviste og forklarede endel tildels modificerede Krag-Jørgensengeværer med forskellige slags kikkertsigter.

Med disse geværer blev der skudt endel i infanteriets skydeskole, der i sin rapport udtalte ønskeligheden af, at forsøgene blev fortsat. I den anledning bemyndigede departementet generalfelttøimesteren til at lade saadanne forsøg afholdes ved Kongsberg vaabenfabrik og i forbindelse dermed tillige forsøg sigtende til at opnaa en rationel anbringelse af sigtet paa det 6,5 mm. Krag-Jørgensen-

gevær. Samtidig bestemte departementet, at forsøgene skulde udføres af vaabenfabrikens direktør og redaktør J. Enger, som dertil havde erklæret sig villig.

I mai maaned 1908 var forsøgene saa langt fremskredne, at der kunde foretages en del skydeforsøg med de nye sigter ved Kongsberg vaabenfabrik. I disse forsøg deltog skydeskolens chef og førstelærer. Forsøgene faldt godt ud, og den nye model af kikkertsigtet fandtes meget lovende; men der fremholdtes, at praktiske forsøg burde foranstattes afholdt ved en af infanteriets bataljoner. Saavel generalfelttøimesteren som kommanderende general gav dette sin tilslutning, men den sidstnævnte henledede dog opmærksomheden paa, hvorvidt ikke spørgsmaalet burde være gjenstand for hemmeligholdelse og forsøgenes udstrækning afpasses derefter.

Departementet fandt, at sagen af hensyn til dens store militære betydning og den nu foreliggende, i teknisk henseende særdeles heldige løsning af spørgsmaalet under den videre behandling burde søges mest mulig hemmeligholdt, for at opfindelsen i tilfælde saavidt mulig udelukkende skulde komme den norske stat tilgode, hvad redaktør Enger beredvillig gik ind paa. Samtidig formaaede departementet redaktør Enger, der havde truffet foranstaltning til erhvervelse af patent paa sin kikkertkonstruktion for ogsaa at sikre sig dennes udnyttelse andensteds til at frafalde denne sin hensigt. Tropsprøvernes afholdelse

blev derefter indskrænket til infanteriets skydeskole.

Udtalelser angaaende sigterne er indhentet fra infanteriets skydeskole, den permanente geværkommission, chefen for feltartilleriet og kommanderende general.

Departementet udtaler i foran nævnte skrivelse, at »det anser den nu foreliggende konstruktion af kikkertsigtet saa tilfredsstillende, at det maa ansees utvilsomt, at man i dette vil faa et saavel til almindeligt brug som for specialøiemed vel egnet overlegent sigteapparat, hvis indførelse i armeen maa antages at ville øge afdelingernes skydefærdighed i høj grad og saaledes blive af overmaade stor betydning for armeen.«

Videre udtaler departementet, at det finder »for sit vedkommende nu at maatte anse spørgsmaalet som løst, og antager derfor, at sagen snarest mulig bør søges praktisk gennemført.« Specielt fremhæves betydningen af det forsprang, som vi i saa tilfælde vil kunne faa fremfor andre lande.

Departementet foreslaar derfor anskaffet 5 000 stk. kikkertsigter, nemlig 24 stk. pr. infanterikompani og 1 000 stk. for kavaleriet og fæstningsartilleriet. Kikkerten er beregnet at ville koste fuldt færdig og monteret paa geværet (karabinen) ca. kr. 40,00. Prisen paa futeralet vil komme paa ca. kr. 2,00. En anskaffelse af 5 000 stk. sigteapparater skulde saaledes andrage til ialt ca. kr. 210 000,00. Departementet foreslaar endvidere, at redaktør Enger som den, der har sat ideen iverk og baaret den frem hos os, og for sin fravigelse af patentretten, tilstaaes en godtgjørelse for sin opfindelse, hvilken departementet foreslaar ansat til kr. 10 000,00, der kan udredes af anskaffelsesbeløbet, idet patentafgiften er medregnet i dette.

Det til anskaffelsen nødvendige beløb blev foreslaaet udredet af den ordinære bevilgning til driften af Kongsberg vaabenfabrik derved, at geværfabrikationen for armeen i behørig udstrækning indtil videre reduceres eller muligens helt stilles i bero og de derved indsparede midler anvendes til anskaffelse af kikkertsigter. Naar dette blev foreslaaet, havde det sin grund i — anfører departementet — at spørgsmaalet om en modernisering af vort arme-

gevær, der gaar ud paa at udstyre dette med kortere og tykkere løb og muligens tillige med nye, finere sigter er under overveielse.

Komiteen fandt under den foreløbige behandling af denne sag, at der, forinden der skredes til anskaffelse i større udstrækning af kikkertsigter, burde foretages yderligere praktiske tropsprøver, hvilket ogsaa er fremhævet som en nødvendighed i den af kommanderende general afgivne rapport denne sag vedkommende. I den anledning blev der foranlediget afholdt tropsprøver ved kadetkompaniet. Under disse viste den foreliggende konstruktion af kikkertsigter sig at være praktisk brugbar og i det store og hele meget tilfredsstillende. Komiteen fandt imidlertid ikke at kunne give departementets forslag om indstilling af geværfabrikation sin tilslutning i hensigt herved at skaffe de fornødne midler til anskaffelse af kikkertsigter. Departementet blev herom underrettet, og paa foranledning heraf tilskrev departementet under 13de ds. komiteen bl. a. saaledes:

»Forsvarsdepartementets chef har i indeværende maaned under inspektion bl. a. af Kongsberg vaabenfabrik havt anledning til at overvære skydeprøver med omhandlede sigte samt at konferere om sagen med vaabenfabrikens direktør.

Der fremholdes af denne, at kikkertspørgsmaalet er uafhængig af geværmodellen, og at den fremlagte kikkertsigtekonstruktion kan paasættes den nuværende geværmodel.

Spørgsmaalet om anskaffelse af kikkertsigter bør i det hele ikke sammenblandes med spørgsmaalet om en eventuel forandring af geværmodellen.

Da vaabenfabriken ifjor ikke rak at levere alle forlangte geværer til baade arme og skytterlag, har departementet samtykket i, at leverancen til armeen — forsaavidt angaar et antal af 1 000 geværer — udstaar til iaar.

Som følge heraf er iaar kr. 54 000,00 overført til indeværende budgettermin.

Vaabenfabrikens direktør antager, at man neppe heller iaar rækker at oparbejde disse 1 000 geværer ved siden af den ordinære produktion.

Departementet finder derfor under hen-

